

NERIJUS BRAZAUSKAS

Lietaus šalies modernizmas

Rima Pociūtė, *Modernizmas lietaus šaly*, Vilnius: Homo liber, 2006, 319 p., ISBN 9955-716-09-6

„Čia Lietuva, čia lietūs lyja...“ – šią frazę galėtume laikyti archetipiniu Lietuvos posakiu. Tikriausiai niekas nesiginčys, kad lašų pavidalo krituliai nuolat drėkina lietuvišką žemelę ir jos gyventojų kūnus bei sielas. Ar lijo kada modernizmo lietus? Ar sugebėjo jis palaistyti į gabalus sušokusią realistinę Lietuvos žemės plutą? Į šiuos klausimus savitai atsako Rima Pociūtė trečioje literatūrinių ir kultūrologinių studijų serijos „Įžvalgos“ knygoje *Modernizmas lietaus šaly* (Vilnius: Homo liber, 2006).

Ketvirtajame knygos viršelyje pristatoma asmeninė ir kūrybinė autorės biografija, apibūdinami straipsniai: „Lietuvių literatūrai skirtos publikacijos pagrįstos XX a. lietuvių literatūros mokslo ir kritikos, kultūrologinės bei lyginamosios analizės metodais. Būdingas feminizmo ir psichoanalizės principų taikymas“. Taip pat pažymima, kad Pociūtė yra „kultūrologė, antropologinės studijos autorė (Laimė Kiškūnė, Rima Pociūtė, *Gimdymas ir gimimas: Šiandieninės patirtys pribuvėjų istorijos kontekste* (2005), išvertė Luigi Zojos studiją *Tėvas: Istorinės, psichologinės, kultūrinės perspektyvos* (2006). Beje, pačioje knygoje minima Laimė Kiškūnaitė (p. 7), o ne Kiškūnė.

Ši straipsnių rinktinė turi ir mokslinius recenzentus, ir autorės pratarmę, ir Valdemaro Kukulo straipsnį „Pasirodanti, dingstanti, pasirodanti“, glaustai aptariantį knygą, ir bibliografiją, ir netgi pavardžių rodyklę. Kukulo mintys galbūt labiau būtų tikusios įvardiniam žodžiui, bet čia atsirado autorės pratarmė. Žodžiu, rinkiniui buvo keliami nemaži reikalavimai. Tai rodo pagarbą skaitytojui, kuriam, Roland'o Barthes'o žodžiais tariant, mėgautis tekstais nesutrukdo ir keletas korektūros klaidų (straipsnis „Moteriškumo vaizdiniai psichoanalizės kontekste“ spausdinamas II skyriuje, o bibliografijoje jis nurodytas I skyriuje; iš žodžio *Vilnius* neretai pabėga raidė *l* (p. 245, 259, 265), o iš žodžio *rašytoja* kartą išsprūsta raidė *š* (p. 154); straipsnio pavadinime „Romanas „iš stalčiaus““ dingsta

kabutės (p. 259, 319). Tai smulkmenos, kurių galima rasti bet kokiame leidinyje. Be to, kai kuriuose knygos straipsniuose prie teiginių ar autorių (p. 32, 65, 156, 173, 200) galbūt galėjo būti pateiktos nuorodos, kurios leistų skaitytojui sužinoti vieną ar kitą šaltinį. Kita vertus, suprantu, kad žanriniu požiūriu eklektiški tekstai neleidžia nuosekliai laikytis mokslinės precizikos (palyginkime Violetos Kelertienės straipsnių apie lietuvių literatūrą rinkinį *Kita vertus...*, 2006) .

Tekstų suvokimui svarbi pratarmė, kurioje Pociūtė atskleidžia skaitytojui savąją rašymo patirtį, vertybines nuostatas: „Manau, kad nebesusidarys kita tokios mano kritikos knyga, kurios literatūrinė analizė rašyta mėginant prilygti rašymo kaip misijos pavyzdžiams, kai literatūra buvo renkama kaip profesija – auksakalio amatas ir dramatiška sceninė saviraiška, – kaip lemtis“ (p. 5). Šia prasme autorė, kaip rodo ir jos tekstai, liudija jau beišnykstančią (labai norėčiau būti neteisu) sąžiningą literatūros kritiko, tyrinėtojo poziciją, kurią galėčiau apibrėžti fraze „rašau, vadinasi, egzistuoju“: Pociūtės dvasiniais vedliais, braidant po XX amžių, buvo pratarmėje minimi intelektualai: Viktorija Daujotytė, Marija Aušrinė Pavilionienė, Marija Gimbutienė, Vytautas Kavolis, Violeta Kelertienė, Birutė Ciplijauskaitė, Saulius Žukas, Ramutis Karmalavičius, Solveiga Daugirdaitė, Albertas Zalatorius ir kt.

Knygą sudaro trys skirtingos apimties skyriai, kuriuose įdėti trisdešimt keturi straipsniai, parašyti 1994–2004 m. ir daugiausia publikuoti *Šiaurės Atėnuose*, *Literatūroje ir mene*, *Metuose* ar feminizmui skirtose straipsnių rinktinėse. Knygos skyrių sudarymo principai, straipsnių atranka man taip ir liko, autorės žodžiais tariant, po Kalėdų kauke. Tiesa, III skyriuje spausdinamos recenzijos, viena jų – netgi iš rankraščio. I skyriaus straipsnius galėtume pavadinti feministiniais tekstais, bet čia įdėtos ir publikacijos apie postmodernizmą bei šiandieninį lietuvių romaną. II skyriaus straipsnius būtų galima įvardyti psichoanalitiniais tekstais, bet jame esama straipsnių, kuriuose analizuojamas modernizmas ar Marcelijaus Martinaičio eilėraštis „Uždaryta kaimo mokykla“. Tokiu atveju belieka pamėginti surasti kokį nors giluminį tekstų atrankos ir skirstymo principą (-us), kuris leistų analitiškiau pažvelgti į kritikos rinkinį. Sąlygiškai visus straipsnius suskirstyčiau į *poleminius*, *probleminius*, *interpretacinius* ir *kritikos*. Tai labiau metodinis sprendimas, leidžiantis išryškinti kai kurias būdingiausias knygos savybes.

Poleminiais vadintini straipsniai, kuriuose literatūrologinė teksto analizė derinama su feminizmo teorijos konceptais, jų funkcionavimo lietuvių kultūroje

aptarimu („Nepriklausomybės kartos moters branda – nepriklausomybė“, „Feministiniai tekstai – atviri rizikai“, „Kaip lietuviškai būtų ‚Feminine touch‘?“, „Puella aeterna“, „Postfeministinis postmodernizmas, arba nuo ko susirgai, tuo ir gydykis“). Autorė, aktualizuodama Barbaros Waren sudarytos antologijos *Moteriškas vaizdinys literatūroje* (*The Feminine Image in Literature*, 1973), Simone de Beauvoir studijos *Antroji lytis* (*The Second Sex*, 1970) išvalgas, polemizuoja su dominuojančiu vyrų požiūriu į moterį. Pociūtė siekia atskleisti moters identitetą, nes vyrams „moteriškas subjektyvumas tarsi neegzistavo“ (p. 20). Birutės Pūkelevičiūtės, Jurgos Ivanauskaitės, Jolitos Skablauskaitės, Bitės Vilimaitės prozoje, Nijolės Miliauskaitės poezijoje, Giedros Radvilavičiūtės eseistikoje nuosekliai ir atkakliai ieškoma moteriškosios raiškos dominančių. Jų surandama, jos apmąstomos ne tik feminizmo, bet ir psichoanalizės ar kavoliškosios kultūrinės psichologijos kontekstuose. Tyrinėtoja suformuluoja savo poziciją sakydama, kad feministine analize ji vadina „interdisciplininę mokslų sankirtą, kurioje dominuoja psichoanalizė. Tai moters egzistencijos kritinė projekcija“ (p. 252). Šitai gelbsti kai kuriuos tekstus nuo virtimo tiesiogine feminizmo dogmų manifestacija ar iliustracija. Žvilgsnis iš feministinės kritikos pozicijų atveria naujų aptariamų tekstų savybių, tačiau skaitant šiuos straipsnius neapleidžia klausimas, kurį iškelia ir pati autorė: „O ar būtina išvis taip padalyti – vyrų tekstai, moterų tekstai?“ (p. 275). Pociūtė savo pasirinkimą paaiškina: „taip parankiau, jei tik esi anąžuotas (-a) vertybių atžvilgiu“ (p. 275). Ar joms atskleisti būtina rinktis, mano galva, dirbtines sąvokas: „moterų tekstai“, „moterų rašymas“, „moterų kultūra“, „moterų poezija“, „moterų literatūra“, „moterų autobiografija“? Man asmeniškai Pociūtės tekstas įgauna natūralią pulsaciją, kai randu žodį „rašytoja“, o ne nuolat linksniojamą daiktavardį „moteris“. Nuoroda į lytį galėtų būti reikšminga analizuojant kūrinio personažus, bet ne autorių ar jo kūrybinius sumanymus. Kaip sakė Jungas, „meno kūrinys yra ne simptomas, bet savita kūrybos apraiška“ (Carlas Gustavas Jungas, *Psichoanalizė ir filosofija*, 1999, p. 25). Tikriausiai nesu „idealus skaitytojas“, nes man dviprasmiškas atrodo pats postmodernizmo ir feminizmo santykis. Autorė pagrįstai feministinę kritiką susieja su postmodernizmo epistema. Tačiau patys feminizmo principai itin primena struktūralistines binarines opozicijas (vyras-moteris; vyriška-moteriška), kurių įvedimu paremiamas teksto ir parateksto reikšmių skyrimas. Feministinis diskursas šiuo atveju liudija modernistinį originalumo, autentiškumo, savojo „aš“ reprezentavimą, bet ne postmodernistinį intertekstualumą ar „autorinę funkci-

ją“ (Michel Foucault). Ir vis dėlto Pociūtės iškelta feministinės pasaulėžiūros, pasaulėvokos, jausenos polemika skatina naujai pažvelgti į lietuviškoje terpėje funkcionuojančius stereotipus, į situaciją, kai „gyvenimas maskulinistinių konvencijų ir savivalės valdomame pasaulyje yra košmaras, kasdienė kankynė, sukelianti moters desperaciją, beprotybę, net savižudybę“ (p. 23).

Probleminiais laikytini tekstai, kuriuose teoriškai apmąstomi (post)modernizmo klausimai, revizijuojami lietuvių literatūros moksle nusistovėję vertinimai, sampratos ir klasifikacijos. Tai straipsniai „Postmodernizmas – ateinantis ir nu-einantis“, „Šiandieninis lietuvių romanas: kalbėjimas nutilus dainuojančiai revoliucijai“, „Marginalijų poezija“, „A. Škėmos kūryba ir ‚aukštasis modernizmas‘ žvelgiant iš postmodernizmo ‚žemumų““, „Gintarinė inteligentija ir iš baudžiamųjų brendanti tauta“, „Kalėdų kaukės estetizmas ir XX a. modernizmo antiestetika“, „Mieželaitis ir sovietmečio modernizacijos paradoksai“, „Įgyti tai, ko galėtų būti pavydima“. Šiuose tekstuose atsiskleidžia autorės erudicija, gebėjimas į lietuviškąjį reiškinių pažvelgti iš pasaulinės kultūros taško, kritiškas ir blaivus (post)modernizmo suvokimo bei recepcijos Lietuvoje vertinimas. „Dabar tokie laikai, kai sąvokos vėl išverčiamos kaip aptriušę paltai, kai jos iš naujo ‚persiuvamos‘... Bet ar laistant ‚lietuviškąjį darželį‘ žaliuotų rūtelės mėtelės?“ – ironiškai klausia kritikė (p. 32). „Žaliuoti“ postmodernistinėms sąvokoms trukdo neatsakyti modernizmo Lietuvoje raidos, pobūdžio ir formų klausimai. Kita vertus, postmodernistinis modernizmo aiškinimas („modernizmas yra sudėtingas pasaulėžiūrų ir estetinių sistemų, jų fragmentų ir užuomazgų konglomeratas“; p. 94) leidžia visapusiškiau įvertinti vieno ar kito autoriaus kūrybą. Naujai suskamba mintis, kad „formos reikalavimais Škėma buvo vėlyvojo modernizmo, peraugančio į postmodernizmą, menininkas, visais atvejais iškeliantis sąlygiškumo primatą“ (p. 107). Mano manymu, ir XX a. pabaigos – XXI a. pradžios lietuviškasis postmodernizmas prozos srityje (Ričardas Gavelis, Jurga Ivanauskaitė, Sigitas Parulskis) taip pat yra dviprasmiškas. Šių autorių kūrinuose modernistinė forma hibridiškai susipina su postmodernistiniu turiniu. Analizuodama šiuolaikinių lietuvių romaną literatūrologė tiksliai diagnozuoja visos lietuvių romanistikos „ligas“. „Lietuvių rašytojai kuria romaną, kurį sąlygiškai būtų galima pavadinti postmodernia ‚epopėja‘, nes tebesiekiamo parodyti kasdienišiausios žmogiškosios patirties universalumą“ (p. 44). Vis dar gajus prisirišimas prie realizmo, beribė meilė siužetui, baimė netgi modernistiškai išskaidyti personažą, kūrybiškai neapdorota autobiografinė patirtis – visa tai funkcionuoja ir šiandieniniuose

lietuvių romanuose. Pastarieji rinkoje netenka vertės, jei „neanalizuojami kaip postmodernūs žanro pavyzdžiai“ (p. 53). Taigi kritikė įžvalgiai konstatuoja ne tik XX a. pabaigos lietuvių romano problemas, kurias įtikinamai susieja su literatūrine situacija Rytų Europoje. Pačioje Lietuvoje dar nemažai „baltų dėmių“, o viena jų – į kultūros pakraščius išstumti rašytojai. Kleopas Jurgelionis, anot autorės, pratęsia „tą europinio poetinio modernizmo tradiciją, kuri nebegalėjo turėti tšos Lietuvoje po Antrojo pasaulinio karo“ (p. 131). Literatūrologė aptaria Jurgelionio gyvenimo ir kūrybos aplinkybes, o jo poeziją analizuoja amerikietiškojo modernizmo kontekste. Paradoksaliai, bet iškalbingai skamba Pociūtės teiginys: „Jurgelionį būtų galima pavadinti lietuviškai rašiusiu amerikiečiu“ (p. 139). Autorė taip pat siūlo naujai pažvelgti į menkai publikuotas rašytojas (pavyzdžiui, Audronę O. B.), į Balio Sruogos kritikos bei estetikos kreives, į Eduardo Mieželaičio poeziją, tęsiančią romantiškąją modernizmo liniją. Taigi šiuose straipsniuose pasitelkusi paradokso stilistiką Pociūtė iškelia daugybę (post)modernizmo funkcionavimo ir recepcijos problemų, argumentuotai siūlo savąsias korekcijas, patikslinimus, suvokdama, kad „Lietuvoje menas visada buvo avangardiškai nutrūktgalviškesnis nei vadinamoji ‚teorinė mintis‘“ (p. 28). Iš dalies tai parodo ir pačios tyrinėtojos sinonimiškai vartojami terminai „modernusis menas“ ir „modernistinis menas“. Apskritai ne tik už šių, bet ir už kitų rinktinėje įdėtų straipsnių atsekamos Vytauto Kavolio mąstymo trajektorijos, kurias autorė dažniausiai nurodo. Kultūros samprata, krizės asmenybė, lietuvių kultūros modernizacijos aspektai, lyginamoji perspektyva, pliuralistinis metodologiskumas – tai tik keletas kavoliškųjų diskursų, radusių deramą vietą Pociūtės „kultūros dirbtuvėje“.

Interpretaciniais straipsniais vadintini tekstai, kuriuose dominuoja psichanalitinis kūrinio ar kavoliškajai kultūrinei psichologijai būdingas gelminių asmenybės struktūrų perskaitymas. Jis būdingas publikacijoms „Moteriškumo vaizdiniai psichoanalizės kontekste“, „Evangelijų teisybės ir Janoniui“, „Gražiausios duonos metafora“, „*Altorių šešėly* – romanas ar autobiografinis pasakojimas?“, „Autobiografija: lietuvis Ievos savianalizė“, „Modernybės archaizacija: istorinės praeities gedėjimas“, „B. Radzevičiaus romano *Priešaušrio vieškeliai* archetipai bei mitų projekcijos“, „Vilniaus literatūrinis salonas: kava su medumi ir čemeryčiom“, „Ką gi veiksi su tuo, ką suprasi“. Šių tekstų intelektualinis pamatas – Carlo Gustavo Jungo analitinės psichologijos ir Vytauto Kavolio *Kultūrinės psichologijos* (1995) idėjos. Pirmuoju atveju naujai perskaitoma pasaka „Gyva-

tė žmona“ ar Radzevičiaus *Priešaušrio vieškeliai*. Apskritai daugelyje straipsnių funkcionuoja Jungo išskirti sąmonės ir kolektyvinės sąmonės turiniai (savastis, anima, animus, šešėlis, „Aš“), psichiniai procesai (projekcija, sublimacija etc.). Tai sietina su autorės pozicija, kad „psichoanalitinei linkmei atstovaujantis kritikas individo raiškos specifiškumus sąmoningai komentuoja archetipų ir jų meninių adekvatų kontekste“ (p. 289). Pociūtės pateikiama psichoanalitinė meninio kūrinio interpretacija labai praturtina menką psichoanalitinės kritikos tradiciją lietuvių literatūrologijoje. Tiesa, neretai linkstama į archetipo termino variacijas, todėl retkartėmis nebeaišku, kuo skiriasi archetipas, įvaizdis, vaizdiny, archetipinis simbolis ir kt. Tačiau pabrėžtina, jog literatūrologė straipsniuose nuosekliai reflektuoja Jungo ir jo pasekėjų idėjas. Beje, filologijos specialybės studentams adresuotame vadovėlyje *XX amžiaus literatūros teorijos* (2006) Jungo analitinė psichologija nėra pristatoma, nes apsiribojama postmodernistine Jacques'o Lacano psichoanalize.

Pociūtės knygoje originaliai tapomas psichologinis biografijos (Julius Janonis, Balys Sruoga, Justinas Marcinkevičius, Bronius Radzevičius) ar autobiografijos (Aldona Liobytė, Vincas Mykolaitis-Putinas, Ieva Simonaitytė) portretas. Šiuo atžvilgiu, kaip jau pastebėjo ir Kukulas (p. 309), tyrinėtojos metodo nevalia painioti su pozityvistine autoriaus biografijos analize. Tai savitas kavoliškosios psichologinės biografijos ir Jungo analitinės psichologijos derinys. Jis duoda apčiuopiamų rezultatų, nes prieš skaitytojo akis atsiveria netikėtos lietuvių autorių gyvenimo ir kūrybos linkmės, asmeninės savybės. Evangelijų gyvumo Janonio tikėjimas, Sruogos nuostata aprašinėti daiktus taip, „kad tai būtų panašu į teisybę, net ne į gyvenimą“ (p. 128), Mykolaičio-Putino santykis su *Altorių šešėly* tęsiniu, Simonaitytės pastangos autobiografijoje sukonstruoti idealią savąją istoriją, Marcinkevičiaus siekis suvienyti tai, ką laikas jau išskyrė, prieštaringa Liobytės asmenybė, Radzevičiui svarbus egzistencinio saugumo ir meilės poreikis – visa tai randa atgarsį skaitytojo sąmonėje. Prie to, žinoma, prisideda ir metaforiška kalba, kurią autorė moka ne tik analizuoti (p. 193–198), bet ir kurti (neatsitiktinai dalis straipsnių baigiasi metafora). Gebėjimas atverti giluminius asmenybės ir kūrybos klodus rodo tyrinėtojos intelektualinę potenciją, kuri, susiliejęsi su Pociūtei būdinga mokslinė aistra, skatina skaitytojo kritinį mąstymą.

Kritikos straipsniai – tai mokslinių ar grožinių kūrinių recenzijos, spausdinamos daugiausia III skyriuje. Publikacijos „Mes įsivaizduojame, kaip jūs įsivaizduojate mūsų įsivaizdavimą“, „Literatūros istorija kaip ‚dvasios tęstinumas‘“;

„Emigruoti į vieną svetimą vasarą“, „Dvynių meto knyga, arba Masculine Mystique“, „Tebekaba spyna, tebeturimas raktas – Martinaitis kaip klasikas“, „Pasauly niekada nebuvo Goethes?“, „Romanas „iš stalčiaus“, „Neringa, bet ne rugiaveidė“, – parodo literatūros kritikės talentą, jos vertinimo principus ir nuostatas. Tekstai, atsidūrę Pociūtės akiratyje, netikėtai virsta „postmoderniu romanu“ (p. 199, Ričardo Pakalniškio *Poezijos kryžkelės*, 1994), „tautinės savimonės šešelio atvėrimu“ (p. 226, Valdo Papievio *Vienos vasaros emigrantai*, 2003), psichologinį netikrumą konstatuojančia rinktine (Aido Marčėno ir Sigito Parulskio *50 eilėraščių*, 1999). Šiuose glaustuose straipsniuose jungiamas kultūrologinis ir psichoanalitinis kūrinio perskaitymas. Antai aptariant Marcelijaus Martinaičio poezijos knygą *Atrakinta* (1996) konstatuojama, jog „kultūroje – išsklandančioje, griaunamoje, ereziškoje sustiprėja sienos, užvėrimo – individo savasties gnyimosi – archetipas. Tai – stiprybės ir pusiausvyros atgavimo požymis“ (p. 267). Recenzuodama Neringos Abrutytės poezijos knygą *Iš pažintis* (1997) kritikė analizuoja ir kartos fenomeną, jauniausiųjų poezijos ypatybes. Pociūtės gebėjimas konkrečiame meniniame tekste išvelgti ir sujungti XX a. kultūros realijas su asmenybės psichikos turiniais – vienas svarbiausių jos kritinės minties bruožų. Paradoksais, metaforomis, kalambūrais nusėtas stilius, visažinio kritiko kaukės atsisakymas, drąsus savojo požiūrio išdėstymas, teksto ar jo fragmento siejimas su adekvačiu metodu suteikia Pociūtės vertinimams, išvalgoms vidinės jėgos, leidžiančios parodyti Europos modernizmo kelią nuo „baroko [...] iki barako“ (p. 119). Jį apmąstydamą kritikė nesilaiko recenzijos žanro kanonų. Jos tekstuose griežta loginė argumentacija susipina su prisiminimais, apmąstymais, interpretacijomis, įspūdžiais.

Mano pateiktas Pociūtės tekstų skirstymas, žinoma, labai sąlygiškas. Pavyzdžiui, straipsnį „Pūkelevičiūtės *Femina* žemės ženklų nepasidalijimas“ galima laikyti ir poleminiu, ir interpretaciniu. Autorės išskirtos „moteriškosios reikšmės“ natūraliai atskleidžiamos Jungo analitinės psichologijos kontekste. Publikacija „Ar Derrida perkirpo žaliąjį siūlą?“ skirtina tiek kritikai (recenzuojama Viktorijos Daujotytės knyga *Salomėjos Nėries ruduo*, 1995), tiek interpretacijai, nes reflektuojama Salomėjos Nėries likimo drama. Apskritai visai rinktinei būdingas polemiskumas, problemiskumas, įtikinanti interpretacija bei argumentuota kritika. Taigi bet kokia klasifikacija, kaip sakė dar Antanas Vaičiulaitis studijoje *Natūralizmas ir lietuvių literatūra* (1936), „yra tik etiketė, kuri gal ir duoda supratimo apie vyno rūšį, bet prie esmės nepriveda, paryškindama tik vieną kurį iš

daugybės meninių uždavinių“ (p. 107). Pociūtės minties skvarbą, jos postuluojamą supratimą apie XX a. lietuvių literatūros spindesį ir skurdą tiksliai išreiškia kad ir kelios pavienės mintys: „Lietuvių bendruomenėje seksualumas reiškia reprodukciją“ (p. 14); „Pūkelevičiūtė atvėrė psichologines žemiškojo moteriškumo gelmes“ (p. 77); „tiesos duonos“ tikrieji dalytojai Sruogai visuomet buvo didieji rusų rašytojai (p. 126); „jos [Ievos Simonaitytės – NB], kaip rašytojos, gyvenimo linija buvo punktyriška ir net pačios neįsisąmoninta“ (p. 155); „vidutinis lietuvių autorius pasikliauja jausmu, tradicija ir geros valios atgarsiais“ (p. 237). Kiekvienas skaitytojas gali rasti jam asmeniškai naujų įžvalgų, vertinimų, svarstymų, ir tai neabejotina šios knygos vertė. Autorė vaižgantiškai atranda naujų deimantų, skatina skirtingais rakursais pažvelgti į savosios kultūros praeitį, dabartį ir ateitį. Įvairios tematikos, stilistikos, metodologijos Pociūtės straipsniuose lietuvių kultūros tekstai bei jų kūrėjai nuolat apliejami stipria Vakarų literatūrologijos, sociologijos, kultūrologijos, feminizmo, psichoanalizės srove. Tai atgaivina išdžiūvusią modernistinę dirvą, nors iš pradžių atrodo, kad šis drėkinimas nebus vaisingas. *Modernizmas lietaus šaly* atskleidžia, kodėl modernizmo lietus Lietuvoje buvo drungnas, smulkus ir su pertrūkiais. Kartu ši knyga – tai dar vienas atsakymas į klausimą: kam literatams Vytautas Kavolis? Įžvalgūs teoriniai Arūno Sverdiolo svarstymai ir pasiūlymai (*Vytautas Kavolis: Humanistika vs liberalia*, 2005, p. 14–26) Pociūtės tekstuose jau yra virtę praktika. Tyrinėtojos straipsniai, Kavolio žodžiais tariant, savo kūrybine jėga gali likti gyvi, nes jie rašyti jaučiant atsakomybę, galvojant apie skaitytoją ir laikantis pozicijos, kad „menas yra autentiškos žmogaus egzistencijos transliacija“ (p. 103).